

# Zasajevanje plantažnih vinogradov

V Makedoniji izvajajo obsežno akcijo zasajevanja plantažnih vinogradov in sadovnjakov. Nove sadovnjake in vinograde zasajajo predvsem na zemljiščih, ki so izpostavljena eroziji. Tako ogrožene površine, zavarujejo pred škodljivim učinkovanjem voda. Takih zemljišč je v Makedoniji za okrog 328 hektarov. V zadnjih letih so se vzporedno z razširjanjem sadovnjakov in vinogradov na socialističnih gospodarstvih lotili tudi zasajevanja tako imenovanih kompleksnih plantažnih vinogradov, ki jih sestavljajo tudi zemljišča posameznih kmetov. Največ izkušenj glede zasajevanja nasadov te vrste je imel dolej kumanovski okraj.

## OKROG 200 HEKTAROV PLANTAŽNIH VINOGRADOV V KUMANOVSKEM OKRAJU

Zadruge kumanovskega okraja so začele zasajevati plantažne vinograde na posestvih svojih članov, individualnih kmetov že l. 1953. Od l. 1953 do 1955 so uredili 93 hektarov kompleksnih nasadov, ki jih večinoma sestavlja zemlja individualnih kmetov. Zaradi zaseditve teh plantažnih nasadov je bila združena zemlja 276 individualnih kmetovalcev. Tako so samo v vasi Matejče zasadili 20 hektarov plantažnih vinogradov, v Romanovcih 22 hektarov, v Dragomancih 12 hektarov itd.

Pri zasajevanju teh vinogradov, ki so lani že prvič rodili, so investirali le okrog 1 milijon dinarjev ali 120.000 dinarjev na hektar. Investicije so tako majhne zaradi velikega deleža individualnih kmetov pri pripravi zemljišča in drugih delih. Zasaditev 1 hektara plantažnega vinograda stane sicer 400 do 500 tisoč dinarjev.

Vinogradi so zasajeni v desetih parcelah, od katerih meri najmanjša 5 hektarov. Sajeni so tako, da omogočajo uporabo mehanizacije in izvajanje agrotehničnih ukrepov. Lani so zadruge v kumanovskem okraju nadaljevale zasajevanje plantažnih vinogradov. Letos bodo po planu zasadile še okrog 100 hektarov plantažnih vinogradov in okrog 200 hektarov sadovnjakov.

Obveznosti zadruge so naslednje:

- da daje individualnemu kmetovalcu, na katerega zemlji zasajajo plantažni vinograd, kredite za nakup materiala za nasajevanje in drugih sredstev. Te kredite so zadrugi skupaj z obrestmi dolžni vrniti v roku 5 do 15 let. Kredite dajejo na površinsko enoto, na kateri zasajajo vinograd (120 do 140 tisoč na hektar);

- da nudi zadrugi strokovno pomoč pri zasajevanju in negi nasadov in sredstev, ki so potrebna za zaščito vinogradov pred škodljivci;

- da nudi kmetovalcem pomoč pri obdelavi zemlje; v ta namen bodo zadruge pomnožile svojo mehanizacijo in druga sodobna sredstva. Za to pomoč so zadrugi dolžni dati zadrugi ustrezajoče povračilo.

Po svoji strani pa se individualni kmetovalci — člani zadrug zavežejo:

- da zasadijo in negujejo vinograd pod strokovno kontrolo zadruge, uporabljajoč v njem vse agrotehnične in druge ukrepe;

- da del svojih dohodkov od novih vinogradov plačajo v zadrugo (lani je ta odstotek znašal 5 do 6 odstotkov);

- da prodajo svoje presežke grozdja sodelovanjem zadruge po tržnih cenah; zadruga se po svoji strani zaveže, da bo te presežke odkupila.

Individualni kmetovalci ohranijo še naprej pravico lastnine nad parcelami, ki so jih vložili. Lahko pa izstopijo iz tega pogodbenega razmerja šele po 5 do 10 letih potem, ko je vinograd prvič rodil. Upoštevana je prav tako možnost, da zadruga odkupi njihove parcele.

Ta način združevanja in povezovanja individualnih proizvajalcev z zadrugo je koristen na več načinov. Tako se pospešuje neposredno kmetijska proizvodnja tudi na individualnih gospodarstvih. Po drugi strani se s krepitevijo zadrugnih skladov in s krepitevijo mehanizacije, ki jo zahtevajo novi vinogradi, krepi tudi družbena lastnina, z njo pa tudi vpliv in ugled zadrug. S takim povezovanjem se individualni proizvajalci približujejo zadrugi. Važno je poudariti to, da se sredstva, ki jih dajejo v obliko kreditov, ponovno vračajo v zadrugo.

D. V.

## Pod kakšnimi pogoji dobijo proizvajalci od zadrug hibridno seme

Lani so v Makedoniji zasejali s hibridno koruso (heterozis) okrog 1600 hektarov, kar je znatno manj, kakor so računali. Letos računajo, da bo posejanih s heterozno koruso okrog 9600 hektarov. To povečanje je sledilo po dobrih rezultatih, ki so bili doseženi s sejanjem heterozne koruske lani. Računajo, na primer, da je heterozna korusa dala lani v štipskem okraju za 27 odstotkov višji pridelek kakor domača korusa. Naj navedemo nekaj primerov največjih pridelkov, ki so bili doseženi lani v posameznih okrajih:

|            | Pridelek heterozne koruske na ha | Pridelek domače koruske na ha |
|------------|----------------------------------|-------------------------------|
| Dobrejci   | 140 stotov                       | 80 stotov                     |
| Veljuša    | 110 stotov                       | 60 stotov                     |
| Grudoševci | 100 stotov                       | 80 stotov                     |

Pripominjamo, da gre tu za pridelke koruske v storžu, kar pomeni, da je bil pridelek v zrnu za okrog 30 odstotkov manjši od navedenih števil. Prav tako je treba povedati, da teh donosov niso dosegli na vsem občinskem področju, temveč le v posameznih delih vasi, na zadrugnih ekonomijah in na zemljiščih najnaprednejših individualnih kmetovalcev.

Računajo na primer, da ima kočansko področje za 32 odstotkov večji donos od heterozne koruske kakor od domače koruske.

Hibridno seme so dale zadruge vsem individualnim kmetom tako članom kakor nečlanom zadruge pod določenimi pogoji. Zadruga se je s pogodbo zavezala, da bo kmetom zagotovila seme heterozne koruske (po določenih cenah) in da jim bo nudila strokovno pomoč pri negi koruske in pri izvajanju agrotehničnih ukrepov. Če doseže individualni proizvajalec zaradi setve in dobre nege heterozne koruske do 20 odstotkov višji pridelek kakor je povprečni pridelek v kraju — v tem primeru ostane vsa pridelana količina njemu. Kolikor pa kmet preseže povprečni krajevni pridelek za več kakor 20 odstotkov, delj ta presežek z zadrugo na polovico.

Glede setve heterozne koruske so največje težave v tem, ker zadruge nimajo dovolj strokovnjakov, ki bi nudile kmetovalcem potrebno pomoč. Prav tako bo potrebnega še več vztrajnega prizadevanja, da se bo sejanje semen heterozne koruske populariziralo med kmetovalci.

## Uspeh v merinizaciji ovc

V Makedoniji so zelo ugodni pogoji za razvoj ovčarstva. Okrog 50 odstotkov dohodkov, ki jih daje živinoreja, odpade na ovčarstvo. Število ovc znaša okrog 2 milijona in 200 tisoč. Kakovost ovc pa je precej slaba, kar je razvidno iz naslednje tabele, ki kaže proizvodnjo na ovco v primerjavi z jugoslovanskim povprečjem (podatki o povprečni proizvodnji mleka in volne v FLRJ so iz Statističnega letopisa):

|                   | V Makedoniji | Povprečje za FLRJ |
|-------------------|--------------|-------------------|
| Proizvodnja mleka | do 18 kg     | 24 kg             |
| Proizvodnja volne | do 1.2 kg    | 1.4 kg            |
| Proizvodnja mesa  | 18 kg        | —                 |

Zaradi tako majhne proizvodnje na glavo je merinizacija ovc v Makedoniji nujna, in to v čim večjem številu, da bi dobili merino ovce, ki dajejo znatno večjo in boljšo proizvodnjo volne, mleka in mesa. V tem pogledu so v Makedoniji dosegli pomembne rezultate. Od l. 1948 naprej so merinizirali okrog 400 tisoč ovc. Od tega števila jih je bilo samo lani osemstopenjskih okrog 152 tisoč, kar je pomemben uspeh. Ta uspeh je toliko večji, ker pripada v Makedoniji okrog 4 petine ovc individualnim rejcem, ki jih je bilo treba

(Nadaljevanje na 9. strani)